แนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว

A GUIDELINE FOR DEVELOPING COUNSELLING COMPETENCIES FOR GUIDANCE TEACHERS

จุฑามาศ ชูจันทร์[1*]

Chuthamart Chuchan[1*]

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 21 ถ.เทพกระษัตรี ต.รัษฎา อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000 ประเทศไทย[1]

Phuket Rajabhat University, 21. Thepkrasattri Rd., Russada Sub-district, Mueang District, Phuket Province 83000 Thailand[1]

*Corresponding author E-mail: Chuthamart.c@pkru.ac.th

(Received: 23 Jun, 2023; Revised: 10 Jan, 2024; Accepted: 15 Jan, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะในการให้บริการและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 รวบรวมข้อมูลของครูที่ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 จำนวน 81 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้การให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบวัดทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนว และแบบวัดเจตคติต่อการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนว วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 หาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนว ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ด้านการแนะแนว อาจารย์มหาวิทยาลัยด้านการแนะแนว และครูแนะแนวที่มีผลงานดีเด่นที่สะดวกให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 10 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวด้านทักษะในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.60) โดยทักษะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยามี 5 ขั้น พิจารณาแยกเป็นรายขั้นพบว่าขั้นที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 69.40) ขั้นที่ 2 การสำรวจปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 74.20) ขั้นที่ 3 การเข้าใจปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.90) ขั้นที่ 4 การวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.20) และขั้นที่ 5 การยุติการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 71.50) ส่วนสมรรถนะด้านเจตคติการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนว เจตคติในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 64.20) และด้านความรู้ พบว่าอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 58.40)

สำหรับแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวพบว่าครูควรทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูในกลุ่มวิชาเดียวกัน ทั้งครูรุ่นใหม่และครูรุ่นเก่า นอกจากนี้เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น ครูควรเข้ารับการอบรมทักษะ เทคนิคการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อให้มีความทันสมัยและทำให้ครูเข้าใจผู้เรียนในยุคปัจจุบันมากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะ, การให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา, ครูแนะแนว

---

[1] *อาจารย์ กลุ่มวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์*

ABSTRACT

This research aimed to investigate the levels of competency in providing counseling psychology services and propose guidelines to develop the counseling psychology service competencies of guidance teachers. The data collection was divided into two phases. In Phase 1, the data was gathered using a purposive sampling method from 81 guidance teachers working in secondary schools affiliated with Secondary Educational Service Area Office 14. The research tools included tests measuring knowledge of counseling psychology services, skills in counseling psychology for guidance teachers, and attitudes towards providing counseling psychology services for guidance teachers. The data analysis consisted of calculating means and standard deviations. In Phase 2, the research focused on identifying guidelines for enhancing the counseling psychology service competencies of guidance teachers. This was collected through interviews with 10 experts in guidance counseling, including educational counselors, university professors specializing in guidance counseling, and outstanding guidance teachers. The interview was comprised of a structured interview, and the analysis involved content analysis of the interview responses.

The research findings indicated that the overall competency level of guidance teachers in providing counseling psychology services was at a moderate level (70.60%). When considering specific skills, the competency levels were as follows: Level 1, Relationship Building, was at a moderate level (69.40%); Level 2, Problem Exploration, was at a moderate level (74.20%); Level 3, Problem Understanding, was at a moderate level (70.90%); Level 4, Planning, was at a moderate level (67.20%); and Level 5, Termination of Services, was at a moderate level (71.50%). Regarding attitudes towards providing counseling psychology services, the overall attitude level was at a moderate level (64.20%). However, in terms of knowledge, the level was relatively low (58.40%).

Concerning the development of counseling psychology service competencies among guidance teachers, it was found that the knowledge should be enhanced, starting with the learning management process provided to professional teacher students. These professional teacher students should be nurtured to have a love for students, possess an open–minded attitude, enthusiasm, and a strong determination to be good mentors. They should understand learning theories and counseling psychology service skills in accordance with the correct processes. They should engage in Professional Learning Communities (PLC) to exchange experiences among teachers in the same subject area, including both new and experienced teachers. Additionally, to further self–development, teachers should participate in training sessions to enhance counseling psychology skills and techniques. This ensured that teachers stayed updated and had a better understanding of students in the current era.

KEYWORDS: Competency Development, Psychological Counselling Services, Guidance Teachers

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มีสาระสำคัญมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่เน้นในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข แต่การพัฒนาผู้เรียนให้ได้คุณลักษณะดังกล่าว ท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบันเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง โดยเฉพาะในยุคที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคน ทุกเพศ ทุกช่วงวัยของชีวิต โดยเฉพาะปัญหาทางสังคมได้ทวีความซับซ้อน และรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาค่านิยม การเลียนแบบ การแพร่กระจายของยาเสพติด การก่ออาชญากรรม และการใช้ความรุนแรง สำหรับปัญหาด้านสุขภาพจิตของวัยรุ่นในโรงเรียนมักเกิดจากปัญหาพฤติกรรม อารมณ์และสังคม โดยร้อยละ 20 ของนักเรียนที่มีปัญหาดังกล่าวซึ่งไม่ใช่โรคทางจิตเวช แต่กระทบกับความสุขและความสามารถในการเรียนรู้ ทั้งนี้ ปัญหาสุขภาพจิตที่พบในเด็กและวัยรุ่น คือ ปัญหาซึมเศร้า ที่มักจะมีอาการบ่งชี้ ดังเช่น เศร้า หงุดหงิด สิ้นหวัง เบื่อ ไม่มีความรู้สึกอยากร่วมเวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ นอนยากหรือนอนมาก เบื่ออาหาร น้ำหนักลดหรือรับประทานอาหารมากขึ้น เหนื่อยล้าไม่ค่อยมีพลัง รู้สึกแย่กับตัวเอง ล้มเหลว ใจลอย จดจ่อได้ยาก พูดหรือทำอะไรช้าลงมาก หรือกระสับกระส่าย คิดอยากตายหรือทำร้ายตัวเอง (Jungsirakulwit, 2020) ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญคือ บุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอ ขาดทักษะในการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา และไม่สามารถปรับตัวได้ จึงจำเป็นที่สถานศึกษาต้องใช้กระบวนการแนะแนวเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันช่วยเหลือ แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน (Wongchana, Wipawin, & Wachiraprechapong, 2015)

ในยุคนี้ภาระหน้าที่ของครูจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้แนะแนว (Guide) ผู้ให้คำปรึกษา (Counselling) ผู้สนับสนุน (Supporter) หรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มองเห็นความสามารถในตนเอง ครูจึงเป็นเพื่อนร่วมทางหรือร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียน ซึ่งการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม จำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยหลักการสำคัญทางจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา (Counselling) มาเป็นหลักการสำคัญในการให้ความช่วยเหลือเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่ได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจ และสามารถหาทางออกได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตของตนอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ โดยหลักการสำคัญทางจิตวิทยา คือ ทักษะการให้คำปรึกษา (Counseling Technique) อย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้ที่กำลังเผชิญปัญหาอยู่ในขณะนั้นให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี (Potiyen, 2021)

การจัดบริการแนะแนวเป็นงานสำคัญที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนกิจกรรมเพื่อให้การจัดบริการแนะแนวสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคและเป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้มากขึ้น โดยการแนะแนวจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม เนื่องจากการแนะแนวจะครอบคลุมทุกมิติของชีวิตทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ ชีวิตส่วนตัวและสังคม ทำให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น (Presertsuk, Kerdnaimongkol, & Kaewkaewpan, 2021) การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียนได้รู้จัก เข้าใจ และยอมรับตนเอง สามารถที่จะเลือกตัดสินใจวางแผนชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมด้วยตนเอง ตลอดจนรู้จักสภาพแวดล้อม ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนประกอบด้วย 5 บริการ ได้แก่ บริการรวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล โดยทั้ง 5 บริการนี้ การบริการให้คำปรึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการแนะแนว (Counseling is a Heart of Guidance Service) ทั้งนี้ตามหลักปรัชญาการแนะแนวมีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนต้องการได้รับความช่วยเหลือทั้งสิ้น ดังนั้นการให้คำปรึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่ทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง รวมถึงการยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขได้และสามารถนำสิ่งที่ได้รับการปรึกษา

จากครูแนะแนวไปตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เมื่อครูแนะแนวได้รับฟังคำปรึกษาจากนักเรียนแล้วควรนำข้อมูลมาบันทึกและประมวลผล มาพิจารณาในการที่จะช่วยเหลือแก้ปัญหาให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียนได้รู้จักเข้าใจและยอมรับตนเอง สามารถที่จะเลือกตัดสินใจวางแผนชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมด้วยตนเอง ตลอดจนรู้จักสภาพแวดล้อม ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาถือเป็นหัวใจสำคัญของการแนะแนว มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญก็คือช่วยเหลือให้ผู้รับการปรึกษาสามารถจัดการแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ดีขึ้น สามารถนำตนเองได้ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม การให้การปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือ โดยบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนอบรมทางด้านการให้ความช่วยเหลือทางจิตวิทยาโดยเฉพาะให้แก่ผู้ที่มีปัญหาซึ่งมาขอรับการช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการปรึกษาเข้าใจตนเองได้ในที่สุด ทั้งนี้ เนื่องด้วยบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนวต้องอาศัยสมรรถนะด้านการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติ และด้านทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งรูปแบบของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยทั่วไปนักจิตวิทยานิยมแบ่งรูปแบบของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Counselling) การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นแบบที่ได้รับความนิยมและถูกนำมาใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ การให้คำปรึกษาจะเป็นการพบกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษา 1 คน กับผู้ขอรับคำปรึกษา 1 คน โดยร่วมมือกัน การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาสามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง หรือเพื่อให้สมาชิกในองค์การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น ทำให้คนในองค์การได้ตระหนักถึงความรู้สึกเกี่ยวกับปฏิกิริยาและการแสดงออกของอารมณ์ของตนและผู้อื่น เข้าใจความสำคัญของเจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม แรงจูงใจ พฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล เข้าใจความสำคัญของการเสริมแรงและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง บุคคลสามารถกำหนดเป้าหมายและการประพฤติปฏิบัติของตนเองได้ เป็นกระบวนการช่วยเหลือโดยมีการพบปะเป็นการส่วนตัวระหว่างผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยากับผู้ขอรับคำปรึกษา ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาได้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น สามารถวางโครงการในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมิใช่เฉพาะจะสามารถแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่เท่านั้น แต่จะช่วยให้มีทักษะในการแก้ปัญหาอื่น ๆ ได้ด้วยตนเอง 2) การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นการพบกันระหว่างผู้ให้การปรึกษา 1 คน กับผู้ขอรับคำปรึกษามากกว่า 1 คน 2.1) การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Counseling) โดยสมาชิกกลุ่มทุกคนมีสิทธิในความรู้สึกของตน คือ รู้สึกอย่างที่ตนรู้สึก ไม่ต้องปกปิดซ่อนเร้น ผู้ให้คำปรึกษาจะสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึกของตนออกมา และให้ความเคารพในอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นด้วย 2.2) สมาชิกในกลุ่มต้องรู้ว่าตนเองต้องการพัฒนาอะไร 2.3) ต้องมุ่งแก้ปัญหาให้ตนเองในทางที่ดีขึ้น 2.4) การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มนั้น ความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มสำคัญยิ่งกว่าสถานการณ์ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาได้ 2.5) การเปิดเผยตนเองของสมาชิกช่วยให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยามีประสิทธิภาพ 2.6) สมาชิกแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตน 2.7) การลงมือกระทำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ดังนั้นผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศของการยอมรับและเข้าใจกันตลอดไป 2.8) ในการเผชิญปัญหาหรือแก้ปัญหามีวิธีการหรือทางเลือกหลายวิธี ผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะต้องช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถเลือกแนวทางแก้ปัญหาจากทางเลือกต่าง ๆ ที่ได้มีการนำเสนอในกลุ่มด้วยตนเอง 2.9) สมาชิกกลุ่มจะต้องมีคำมั่นสัญญาให้กับตนเองในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นการให้การเสริมแรงจึงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะต้องคำนึงถึง 2.10) ผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะต้องกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มได้นำประสบการณ์ใหม่หรือสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดังนั้นประสบการณ์ในกลุ่มจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสมาชิก 2.11) การที่สมาชิกกลุ่มรู้จักตนเองอย่างลึกซึ้งและยอมรับตนเอง ทำให้มีการป้องกันตนเองน้อยลง และทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตน และ

2.12) สมาชิกกลุ่มจะเกิดความเข้าใจตนเอง มีความรับผิดชอบและสามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Jindadung, 2021)

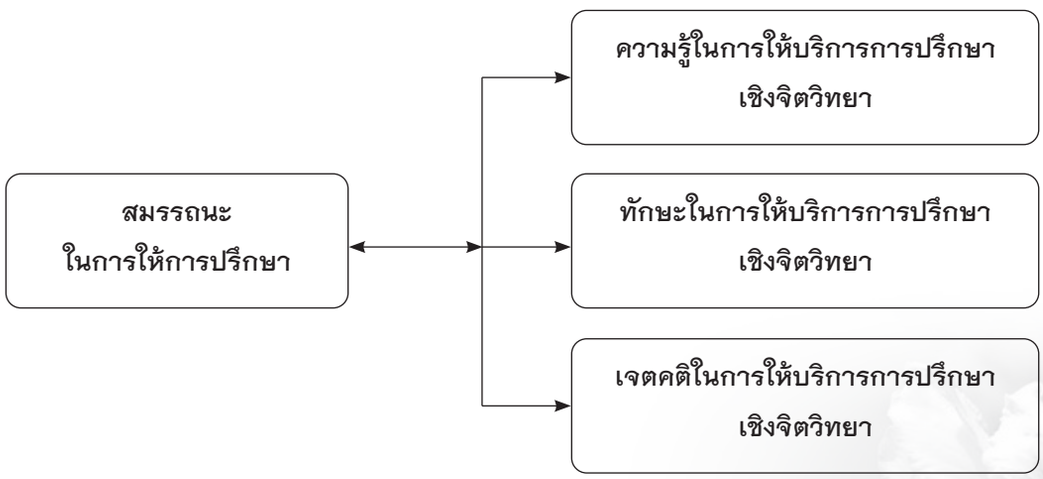
จากการศึกษางานวิจัยของนวลฉวี ประเสริฐสุข และคนอื่น ๆ (Presertsuk et al., 2021) เรื่อง การศึกษาแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ปัจจัยและเงื่อนไขที่สนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ครูแนะแนวมีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถด้านการแนะแนว มีทีมงานแนะแนวที่เข้มแข็ง สามารถร่วมงานและประสานงานกับผู้อื่นได้ดี มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาตนและงาน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับงานแนะแนว ส่งเสริมครูแนะแนวในการพัฒนาตนเองและการทำงานแนะแนว 3) บุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแนะแนว และ 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายแนะแนว ส่งเสริมการผลิตหรือพัฒนาครูแนะแนวให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับสภาพสังคม รวมทั้งร่วมจัดหาและพัฒนาสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดบริการแนะแนว จะเห็นได้ว่า หนึ่งในปัจจัยและเงื่อนไขที่สนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษา คือ ครูแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่นักวิจัยได้ค้นพบจากสภาพปัญหาของการศึกษาในปัจจุบันในบริบทของโรงเรียนในพื้นที่ระนอง พังงา และภูเก็ต ซึ่งเป็นโรงเรียนในพื้นที่การดูแลของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว และศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครู วัดได้จาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทักษะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และเจตคติต่อการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาระดับสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว

ประชากร

ครูที่ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 จำนวน 27 โรงเรียน ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต 7 โรงเรียน จังหวัดพังงา 13 โรงเรียน และจังหวัดระนอง 7 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 14 จำนวน 81 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยต้องเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบเป็นครูแนะแนวในโรงเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

จังหวัดภูเก็ต จำนวน 7 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน

จังหวัดพังงา จำนวน 13 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 39 คน

จังหวัดระนอง จำนวน 7 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดความรู้การให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นแบบทดสอบชนิดหลายตัวเลือก 30 ข้อ จากนั้นนำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบกับนิยาม โดยมีข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67–1.00 จำนวน 15 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้ว จำนวน 15 ข้อ ไปทดลองใช้กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูแนะแนวในเขตพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ดำเนินการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น .92 โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ว่ากลุ่มตัวอย่างจะต้องได้คะแนนอย่างน้อยร้อยละ 60 จึงจะผ่านเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยกำหนดเอง

2. แบบวัดทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครู เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ตามทักษะการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาประกอบด้วย

1) ขั้นสร้างสัมพันธภาพ จำนวน 6 ข้อ
2) ขั้นสำรวจปัญหา จำนวน 6 ข้อ
3) ขั้นเข้าใจปัญหา จำนวน 6 ข้อ
4) ขั้นวางแผน จำนวน 6 ข้อ
5) ขั้นยุติปัญหา จำนวน 6 ข้อ

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนโดยพิจารณาเป็นช่วงและใช้ค่าพิสัยของคะแนนเฉลี่ยตามสูตรอันตรภาคชั้น โดยแบ่งเป็น 3 ระดับคะแนน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนว

ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
19 – 24	มีทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในระดับมาก
12 – 18	มีทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในระดับปานกลาง
6 – 11	มีทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในระดับน้อย

จากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .67–1.00 จำนวน 24 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูแนะแนวในเขตพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ดำเนินการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Srisaad, 2002) ได้ค่าความเชื่อมั่น .96

3. แบบวัดเจตคติต่อการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นแบบวัดมาตรประมาณค่า 5 ระดับ และนำแบบวัดที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67–1.00 จำนวน 14 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูแนะแนวในเขตพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ดำเนินการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนโดยพิจารณาเป็นช่วงและใช้ค่าพิสัยของคะแนนเฉลี่ยตามสูตรอันตรภาคชั้น โดยแบ่งเป็น 3 ระดับคะแนน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนเจตคติต่อการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว

ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
53.34 –70.00	มีเจตคติต่อการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในระดับสูง
32.67 – 51.33	มีเจตคติต่อการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในระดับปานกลาง
14.00 – 32.66	มีเจตคติต่อการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในระดับต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยส่งข้อสอบ แบบวัดทักษะและแบบวัดเจตคติ ประเภทละ 81 ฉบับ ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะของการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ผลจากการทดสอบด้านความรู้ของการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ผลการประเมินทักษะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์เจตคติต่อการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

<u>ระยะที่ 2</u> การหาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยทำสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน ที่สะดวกให้ข้อมูลโดยเลือกแบบเจาะจงบุคคลที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ด้านการแนะแนว จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ส่งเสริม สนับสนุน ชี้แนะแนวทางให้แก่ครูผู้ปฏิบัติงานด้านการแนะแนว

2. อาจารย์มหาวิทยาลัยด้านการแนะแนว จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทฤษฎี แนวคิดและหลักการด้านการแนะแนว

3. ครูแนะแนว วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 4 คน ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ด้านการแนะแนว และปฏิบัติงานด้านการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว และตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว จำนวน 10 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว ครูแนะแนวมีสมรรถนะด้านความรู้การให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนว พบว่าอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 58.40)

ครูแนะแนวมีสมรรถนะด้านทักษะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ขั้นที่ 1 สร้างสัมพันธภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 69.40) ขั้นที่ 2 สำรวจปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 74.20) ขั้นที่ 3 เข้าใจปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.90) ขั้นที่ 4 วางแผนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.20) ขั้นที่ 5 ขั้นยุติการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 71.50)

ครูแนะแนวมีระดับสมรรถนะด้านเจตคติการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนวเจตคติในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 64.20) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว

สมรรถนะ	คะแนนเต็ม	ร้อยละ
ด้านความรู้	15	58.40
ด้านทักษะ		
1) ขั้นสร้างสัมพันธภาพ	24	69.40
2) ขั้นสำรวจปัญหา	24	74.20
3) ขั้นเข้าใจปัญหา	24	70.90
4) ขั้นวางแผน	24	67.20
5) ขั้นยุติการให้บริการ	24	71.50
ค่าเฉลี่ยรวม	24	70.60
ด้านเจตคติ	5	64.20

ระยะที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว

1. จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนวเกี่ยวกับสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว พบว่า ครูแนะแนวยังขาดสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยในระยะที่ 1 เนื่องจากครูในปัจจุบันที่ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้จบด้านจิตวิทยาการปรึกษา/การแนะแนว แต่เป็นครูผู้สอนที่จบในกลุ่มสาระอื่น ๆ ซึ่งอาจจะทำให้ครูแนะแนวขาดสมรรถนะ ทั้งในด้านความรู้ที่ครูอาจจะได้รับความรู้ทฤษฎีการเรียนรู้ในตอนเป็นนักศึกษาวิชาชีพครู ด้วยระยะเวลาอาจส่งผลทำให้ครูเกิดการลืม สมรรถนะด้านเจตคติ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่าเนื่องจากครูขาดจิตวิญญาณครูที่รักและเมตตาศิษย์ ครูไม่มีความพร้อมที่จะอุทิศตนช่วยเหลือศิษย์อย่างจริงจังและจริงใจ ประกอบกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่ผู้เรียนสนใจกับเทคโนโลยีทำให้ช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์มีมากขึ้น และสมรรถนะด้านทักษะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจ ทักษะ เทคนิค ในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ดังข้อความสนับสนุน

“ขาดทั้ง 3 ทักษะ เพราะครูที่มาทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นครูที่จบการแนะแนว เลยทำให้ครูไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของวิชาแนะแนวเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งในความเป็นจริงครูบางคนรับผิดชอบทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวแต่ไม่เคยแนะแนวผู้เรียน พอถึงชั่วโมงแนะแนวก็จะให้นักเรียนมาเรียนวิชาของตนเองเพราะมุ่งแต่ให้นักเรียนสัมฤทธิ์ผลในวิชาตัวเอง และเวลาให้คำปรึกษา

ครูก็ไม่มีทักษะการพูดกับนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่พูดความจริง ครูจึงไม่สามารถช่วยนักเรียนได้ นอกจากนี้ความรักที่ครูมีต่อศิษย์ก็ค่อนข้างน้อย" (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2564)

"ขาดทักษะบริการการให้คำปรึกษาที่จะช่วยเหลือให้นักเรียนเห็นปัญหาตนเองและเข้าใจสภาวะปัญหาและสภาวะจิตใจ อารมณ์ของตนเองอย่างชัดเจน ยิ่งไปกว่านั้นครูไม่มีหัวใจที่รักเด็ก ครูเพียงทำงานตามหน้าที่" (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2564)

"ส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจในการให้คำปรึกษา ทำไปเพราะไม่มีใครทำหน้าที่นี้ในโรงเรียน สมรรถนะครูควรมี 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ซึ่งครูที่ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวควรมีคุณลักษณะดังกล่าว แต่เนื่องจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในทุกยุคทุกสมัย ส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนไป เช่นในปัจจุบันเกิดโรคโควิด 19 ทำให้มีการสอนผ่านระบบออนไลน์ ครูแนะแนวก็ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนวเข้าไปมีบทบาทในการดูแลนักเรียนในสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ครูแนะแนวจึงจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติที่เป็นสิ่งทำให้เกิดสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูก้าวทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข" (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2564)

ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า ครูแนะแนวยังขาดสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในระยะที่ 1 เนื่องจากครูในปัจจุบันที่ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้จบด้านจิตวิทยาการปรึกษา/การแนะแนวแต่เป็นครูผู้สอนที่จบในกลุ่มสาระอื่น ๆ ซึ่งอาจจะทำให้ครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวขาดสมรรถนะ ทั้งในด้านสมรรถนะ ด้านความรู้และทักษะที่ครูอาจจะได้รับความรู้ทฤษฎีการเรียนรู้ในตอนเป็นนักศึกษาวิชาชีพครู ด้วยระยะเวลาอาจส่งผลทำให้ครูขาดการทบทวนเนื้อหา สาระความรู้ สมรรถนะด้านเจตคติ พบว่าผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่าเนื่องจากขาดจิตวิญญาณความเป็นครูที่รักและเมตตาศิษย์ ครูจึงไม่มีความพร้อมที่จะอุทิศตนช่วยเหลือศิษย์อย่างจริงจังและจริงใจ ประกอบกับสภาพบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่ผู้เรียนสนใจกับเทคโนโลยีสารสนเทศมากเกินไป ทำให้ช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์มีมากขึ้น และสมรรถนะด้านทักษะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครูส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจ ทักษะ เทคนิคในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

2. แนวทางในการส่งเสริมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว ผลการสัมภาษณ์ในประเด็นแนวทางในการส่งเสริมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว พบว่า

ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่า

1) ควรปลูกฝังความรู้โดยเริ่มต้นจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาวิชาชีพครู ที่ต้องถูกบ่มเพาะให้มีใจรักศิษย์ มีอุดมการณ์ มีขวัญและกำลังใจเข้มแข็งที่จะเป็นครูดีของศิษย์ เข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้ ทักษะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามขั้นตอนที่ถูกต้อง (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 คนที่ 4 และคนที่ 7, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2564)

2) ครูควรทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูในกลุ่มวิชาเดียวกันทั้งครูรุ่นใหม่และครูรุ่นเก่า นอกจากนี้เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 คนที่ 5 และคนที่ 9, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2564)

3) ครูควรเข้ารับการอบรมทักษะ เทคนิคการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อให้มีความทันสมัยและทำให้ครูเข้าใจผู้เรียนในยุคปัจจุบันมากขึ้น ดังข้อความสนับสนุน (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 และคนที่ 10, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2564)

สรุปผลการวิจัย

สมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว พบว่าครูแนะแนวมีสมรรถนะด้านความรู้ อยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 58.40) ด้านทักษะอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.60) ด้านเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 80.20)

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว คือ นักศึกษาครูควรได้รับการบ่มเพาะในตอนเรียนวิชาชีพครู ให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของงานในหน้าที่ครู มีความรักในลูกศิษย์ การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน นอกเหนือจากงานสอนในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ เข้าใจทฤษฎีและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการมนุษย์ในแต่ละช่วงวัย หลักการแนะแนว ควรมีส่วนร่วมในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูในกลุ่มวิชาเดียวกัน ทั้งครูรุ่นใหม่และครูรุ่นเก่า นอกจากนี้เมื่อมาเป็นครูแล้วครูควรพัฒนาตนเองโดยได้รับการอบรมทางด้านการแนะแนว การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ถูกต้อง

การอภิปรายผล

สมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว จุดเด่นของงานวิจัยเรื่องนี้คือการเก็บข้อมูลเชิงลึก โดยแยกเก็บข้อมูลออกเป็น 3 ด้าน ซึ่งมีผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายได้ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ครูแนะแนวมีสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาด้านความรู้อยู่ในระดับต่ำ ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด มีความสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ว่าครูที่ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบด้านจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว จึงอาจส่งผลให้ครูมีความรู้ด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาต่ำ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว ครูควรมีความรู้ในวิชาชีพและมีความสามารถที่ผ่านการฝึกฝนทางด้านการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ตลอดจนมีจรรยาบรรณของการปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Anatoliyevna, Vladimirovich, Evgenievna, Alekseevna, and Georgiyevna (2021) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิชาชีพนักจิตวิทยาการศึกษา ในระบบบริการจิตวิทยาและให้คำปรึกษาของมหาวิทยาลัย ที่พบว่าความยากลำบากบางประการสำหรับนักจิตวิทยาระดับเริ่มต้นนั้น สัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะของกิจกรรมทางจิตวิทยาและการให้คำปรึกษาระดับมืออาชีพ การสนับสนุนความรู้ทางจิตวิทยาสำหรับนักจิตวิทยาระดับเริ่มต้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นในช่วงระยะเวลาของการพัฒนาวิชาชีพ

ผลการศึกษาระดับสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวด้านทักษะ พบว่าสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจากครูที่ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว นอกจากนี้กระบวนการในการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยายังมีขั้นตอนและกระบวนการที่แตกต่างจากการให้คำปรึกษาทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับกรรณิกา คำดี (Kamdee, 2021) ที่กล่าวว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่ขาดทักษะ ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ขาดงบประมาณในการส่งครูเข้ารับการอบรม จึงเป็นเหตุทำให้ครูแนะแนวไม่มีประสบการณ์และความสามารถในการให้คำปรึกษา ซึ่งแม้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางแนะแนวและไม่ได้มีวุฒิการศึกษาทางแนะแนว แต่ก็มีความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องของการฝึกทักษะในการให้คำปรึกษา ในการที่จะทำความเข้าใจนักเรียนวัยรุ่นและพัฒนาช่วยเหลือแก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนวด้านเจตคติ พบว่า สมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาผลการสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว กลับพบว่าครูแนะแนวในปัจจุบันส่วนใหญ่ปฏิบัติตามหน้าที่ขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู การให้ความรัก เมตตาศิษย์ที่พร้อมจะช่วยเหลือศิษย์อย่างเต็มใจ ซึ่งอาจเนื่องมาจากการตอบแบบวัดเป็นสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและครูแนะแนวตอบเพราะต้องการเพียงเพราะรักษาภาพลักษณ์ของตนเองให้อยู่ในลักษณะครูที่ดี ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ครูแนะแนวควรพัฒนาความรู้โดยเริ่มต้นจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาวิชาชีพครู ที่ต้องถูกบ่มเพาะให้มีใจรักศิษย์ มีอุดมการณ์ มีขวัญและกำลังใจเข้มแข็งที่จะเป็นครูดีของศิษย์ เข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ฤมิตร (Rumeit, 2022) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของครูแนะแนวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ครูแนะแนวควรศึกษารูปแบบหรือแนวคิดเชิงบวกเป็นการเพิ่มกำลังใจและลดความเครียดในการทำงาน

2. แนวทางในการส่งเสริมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว พบว่า ผลการสัมภาษณ์ในประเด็นแนวทางในการส่งเสริมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว พบว่า ครูควรมีส่วนร่วมในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูในกลุ่มวิชาเดียวกัน ทั้งครูรุ่นใหม่และครูรุ่นเก่า เนื่องจากกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เป็นกระบวนการเชิงจิตวิทยาที่ช่วยให้ครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยวในโรงเรียน มีคนรับฟัง ช่วยเหลือ แนะนำ และพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของครูซึ่งจะส่งผลโดยตรงไปยังชั้นเรียนให้เป็นชั้นเรียนที่จัดการเรียนการสอนได้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้กระบวนการดังกล่าวสามารถดำเนินการในห้วงเวลาสั้นแต่ผลของการดำเนินการนั้นยั่งยืน เนื่องจากเป็นการพัฒนากระบวนทัศน์ แนวคิด และการปฏิบัติที่เกิดจากการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Chananil & Nethanomsak, 2022) ซึ่งนอกจากนี้เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น ครูควรเข้ารับการอบรมทักษะ เทคนิค การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อให้มีความทันสมัย และทำให้ครูเข้าใจผู้เรียนในยุคปัจจุบันมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวด้วยเครือข่าย ประกอบด้วย 4 วิธี ได้แก่ การเรียนรู้จากพี่เลี้ยง การจัดการความรู้ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการสอนงาน (Santueankaew & Jansila, 2020) สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, ครรชิต แสนอุบล, ธรรมโชติ เอี่ยมทัศนะ, ภารดี กำภู ณ อยุธยา และบดินทร์ นาวงศรี (Srisawat, Saen-ubol, Aeamtussana, Kambhu Ayudhaya, & Nawangsri, 2022) ได้ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างสมรรถนะการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียนของครูแนะแนวโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้: การฝึกอบรม พบว่า ทักษะการให้คำปรึกษานั้นจำเป็นต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอจนเกิดความเชี่ยวชาญ จึงจะทำให้ผู้ให้คำปรึกษามีความมั่นใจและลงมือปฏิบัติในทักษะนั้นได้ และสอดคล้องกับ วนัญญา แก้วแก้วปาน (Kaewkaewpan, 2020) ได้ศึกษาเรื่องการจัดบริการแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่าครูแนะแนวจำเป็นต้องได้รับการอบรมพัฒนาและเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ โดยการอบรมพัฒนาทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะการใช้สื่อ และทักษะด้านเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนก้าวทันโลกในปัจจุบันมากขึ้น และสอดคล้องกับ Hatunoğlu (2021) ได้ศึกษาเรื่องความประทับใจของผู้บริหารโรงเรียนต่อบริการให้คำปรึกษาและแนะแนวทางจิตวิทยา พบว่า การให้บริการแนะแนวในโรงเรียนยังไม่เพียงพอในหลาย ๆ ด้าน และระบบมีข้อบกพร่องหลัก ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในด้านการแนะแนว การให้คำปรึกษา ปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างพื้นฐานและโครงสร้างส่วนกลางและอุปกรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถอ้างอิงไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ แต่อาจจะไม่สามารถอ้างอิงผลการวิจัยไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ได้ เช่น โรงเรียนมัธยมสังกัดเอกชน โรงเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมสอนทางด้านศาสนา โรงเรียนขยายโอกาส

2. ด้านจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนวสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูแนะแนวในการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทั้ง 3 ด้าน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

3. ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านการแนะแนวต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาระดับสมรรถนะของครูแนะแนวในช่วงชั้นอื่น ๆ เพิ่มเติม

2. ควรศึกษานวัตกรรมที่นำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว

เอกสารอ้างอิง

Anatoliyevna, Y., Vladimirovich, D., Evgenievna, V., Alekseevna, L., & Georgiyevna, M. (2021). Professional development of an educational psychologist in the system of psychological and counseling service of the university. *Propósitos y Representaciones, 9*(SPE2), e986. Doi: http://dx.doi.org/10.20511/pyr2021.v9nSPE2.986

Chananil, S. & Nethanomsak, T. (2022). Is PLC Really Good for The Development of Thai Education?. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, *14*(1), 68–81. [In Thai]

Hatunoğlu, B. (2021). The impressions of school managers on psychological counseling and guidance services: A descriptional study. *African Educational Research Journal, 9*(1), 160–167.

Jindadung, J. (2021). *Instruction manual counseling for Yala Rajabhat University students.* Retrieved from http://stddev.yru.ac.th/th/file/013_guidance.pdf [In Thai]

Jungsirakulwit, D. (2020). *New normal of mental health in school. how to deal withdepression in adolescence for guidance teachers*. Bangkok: Education Center of Satriwitthaya 2 School, the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. [In Thai]

Kaewkaewpan, W. (2020). The study of guidance services for students development in the 21st century. *Journal of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus, 33*(1), 111–125. [In Thai]

Kamdee, K. (2021). Development of counseling skills for 4.0 guidance teachers. *International Journal of Khon Kaen University, Humanities and Social Sciences Branch*, *11*(2), 99–120. [In Thai]

Potiyen, K. (2021). Counseling psychology: The important instrument for solving student' s problem. *Journal of Education Silpakorn University, 19*(2), 11 – 27. [In Thai]

Presertsuk, N., Kerdnaimongkol, U., & Kaewkaewpan, W. (2021). The study of guideline to promote school 's guidance operation in 21st century. *Journal of Education Naresuan University, 23*(4), 226 – 239. [In Thai]

Rumeit, S. (2022). *Needs and guidelines for promoting the competency of guidance teachers under the secondary educational service area office kamphangphet.* Retrieved from http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5374.pdf [In Thai]

Srisaad, B. (2002). *Preliminary research.* (7th ed.). Suwiriyasan. [In Thai]

Srisawat, P., Saen–ubol, S., Aeamtussana, T., Kambhu Ayudhaya, P., & Nawangsri, B. (2022). The enhancement of counseling competencies for students of Guidance teacher through learning management innovation: Training. *Journal of Education Research Srinakharinwirot University, 17*(2), 82–92. [In Thai]

Santueankaew, A. & Jansila, V. (2020). A Model for guidance teacher's development competencies in secondary school under the office of basic education commission. *journal of Education Naresuan University*, *22*(3), 288–297. [In Thai]

Wongchana, R., Wipawin, N., & Wachiraprechapong, T. (2015). Information use by school guidance counselors in surattani province. *TLA Research Journal*, *8*(1), 89–100. [In Thai]